

LIČKI LIKOVNI ANALE

**MUZEJ LIKE GOSPIĆ
11. 11. – 31. 12. 2025.**

Autoportret, 1997., ulje na platnu, 49 x 39 cm

GOLAC S.

STIPE GOLAC (1939. – 2018.)

iz obiteljske ostavštine

Kameni cvjetovi, 2015., ulje i akrilik na platnu, 100 x 80 cm

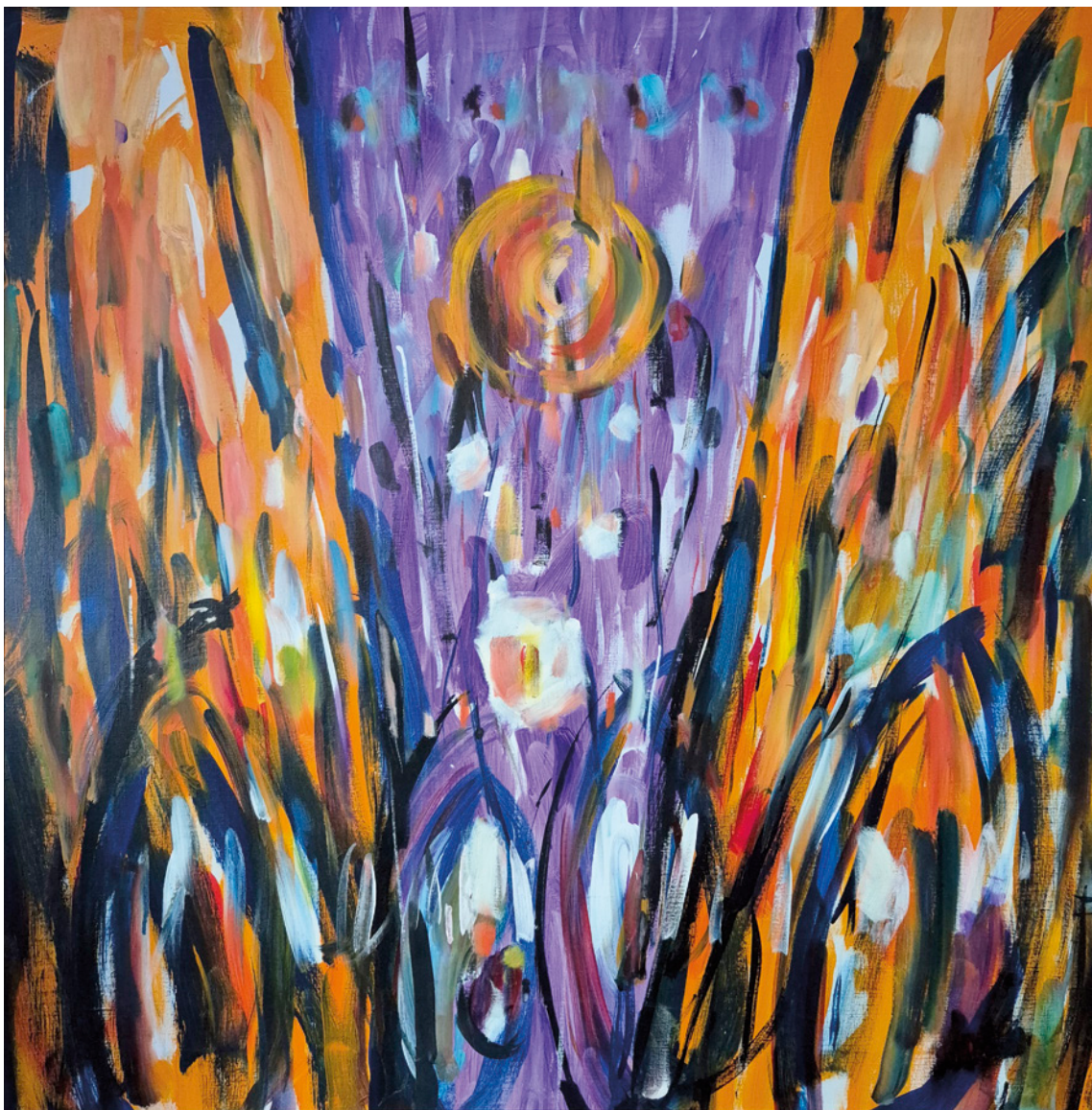
Živio je (za) umjetnost

Muzej Like Gospić je i ove godine u središtu kulturnih zbivanja – pred nama je 60. izdanje Ličkog likovnog anala (ili Likanala), jedne od najstarijih i najuglednijih izložbi koja se tradicionalno održava svake godine. Izrasla iz nekolicine okupljenih ličkih umjetnika, izložba od svog početka 1966. bilježi zavidan kontinuitet, čijim je neprekidnim radom isto tako ostala i usmjerena budućnosti te je djelovala dugoročno.

Kao nepristrana i neovisna motivirala je i okupljala umjetnike iz ostalih sredina. Već 60 godina jezgru čine umjetnici koji su akademski obrazovani i renomirani autori, no i oni koji nemaju likovnu izobrazbu, ali posjeduju zadovoljavajući talent, artizam. Dosad je na izložbama Likanala izlagalo 426 autora koji su redovito ili povremeno sudjelovali, a poneki su i danas prisutni, pružajući pregled njihove recentne produkcije u području vizualnih umjetnosti.

Tijekom svih godina Likanale je donio različite teme odnosno njegov specifičan koncept – s različito tematske okosnice – omogućuje stvaranje dinamične i raznovrsne izložbe. Kao takav promovira i umjetnike, od starijih do mlađih ličnosti, u svim granama likovnih umjetnosti. S naglaskom na „klasične“ likovne discipline poput slikarstva, grafike i kiparstva, ova je manifestacija prerasla u prepoznatljiv kulturni događaj, poznat ne samo u Gospiću i ličkoj sredini, već na širem hrvatskom području. Nadamo se da će taj renome ona zadržati i u godinama koje dolaze.

Ove godine očekujemo jubilarni 60. Lički likovni anale uz ime Stipe Golca. Povodom te obljetnice, koja se preklapa s 25. obljetnicom od umjetnikova prvog izlaganja na ovoj izložbi (najduže od svih autora), Muzej Like

Kameni cvjetovi, 2015., ulje i akrilik na platnu, 100 x 100 cm

Kameni cvjetovi, 2008., ulje i akrilik na platnu, 100 x 100 cm

Gospić odlučio je podsjetiti na Golčevu ulogu u razvoju gospićke likovne umjetnosti, a naročito Likanala (kojega je suosnivač). Sjećanje na umjetnika, slavljenje njegova života i djela obilježili smo izložbom *Živio je (za) umjetnost*.

Tako bi možda ovim naslovom započela jedna meditacija o Stipi Golcu – čovjeku koji je bio cijelim svojim bićem, a da to i ne zna, u toj vjeri, koji je bio cijelim svojim duhom slikar, koji je bio cijelim svojim tijelom patnik da se ne oskvrne, da se održi ta vjera. Osim toga, vrijeme proteklo od Golčeve smrti suviše je kratko da bi se o njemu moglo hladno i nepristrano govoriti. Još uvijek smo pod opsesijom imena koje je još za života čovjeka koji ga je nosio nadišlo svoje konkretno značenje i postalo sinonim za hrvatsko suvremeno slikarstvo.

Stipe Golac, u Gospiću poznatiji kao Stipina (za bližnje), za grad nije samo kulturna činjenica, nego i nezaobilazan dio njegova identiteta. Njegov život i rad paradigma su gospićke kulturalnosti. To je umjetnik koji je svojim pedesetdvo godišnjim umjetničkim radom, predanim pedagoškim i neumornim kulturnim angažmanom obogatio umjetnički i kulturni život Gospića. Ako se izuzme razdoblje studija, u Gospiću je kao umjetnik, predavač i književnik djelovao cijeli svoj radni vijek. U Gospiću je stvarao svoju umjetnost. Živio je umjetnost cijeli svoj život, a rezultat njegove ljubavi je ostavština radova čija produkcija zaslužuje veću vidljivost i pozornost stručne i šire javnosti.

Kao svaki umjetnik, Golac je imao potrebu otkriti, saopćiti na sve suvremenijem jeziku svoje doživljaje, svoje senzacije, svoje slikarske vizije o svijetu koji nas opkoljava, u kome živi. Čitav rad Stipe Golca može se locirati unutar ekspresionizma. Međutim, svaka njegova ekspresija je različita zbog naglosti i ona na taj način mijenja samu funkciju sadržaja izraza. Tako Golac čini prevrat unutar slikarstva mijenjajući djelovanje upravo svojim, od blago ishitrenim izražajima do neslućenih razmjera naglašenim, neposrednim i stvarnim izraženim uzbuđenjima. Time se njegov razvojni put kretao od realističkih prizora do apstraktnih formi, propitujući svoj likovni izričaj sve do kraja života.

Ipak, ono prometejsko u njegovoj ličnosti što ga čini izuzetnim, buknuo je kao stihija između 80-ih i 90-ih godina 20. stoljeća. Takav izliv energije,

strasti, snage, dramatike, vizualne ekspresije, takvo bogatstvo imaginacije, takva dubina intuicije, ostala je bez presedana u prikazima „kamenih“ cvjetova s Velebita. Na slikama iz tog vremena realnost je postala irealna, konkretnost asocijativna, predmetnost metaforična. Slike kao slike su progovorile jezikom vlastitog bića, jezikom sirovim, oporim i prkosnim u isti mah, jezikom slobodno razvedene kompozicije, iskidanih oblika, zvučnih kolorističkih sudara, jezikom kakvim se do tada Golac uglavnom nije koristio. Na ovoj izložbi je zastupljeno nekoliko slika iz istoimenog ciklusa – *Kameni cvjetovi*.

S predstavljenim brojnim slikama, grafikama i crtežima, izložba je najznačajnija njegova retrospektiva. Predstavljena su djela iz svih faza Golčevog rada u kojima, opsegom i komunikacijskom snagom, središnji dio zauzimaju ulja. Među kuriozite izložbe spadaju pasteli koji do sada nisu izlagani, ali tu pripada i prvo sačuvano umjetnikovo djelo, akt nacrtan olovkom koji je nastao kada se pripremao za studij. Ovakvim izborom radova nastojali smo prikazati širok raspon mogućnosti slikarskog, grafičkog i crtačkog istraživanja, tehnika, formata i medija. Takvom raznovrsnošću likovnih tehnika izložba nije samo u službi memoriranja, nego i aktualiziranja značaja kulturnog sadržaja u galerijskom prostoru Muzeja Like Gospić, kao i identitetu grada.

Djelo Stipe Golca nudi nam pejzažne motive kao okosnice u svom slikarskom svijetu i kao prepoznatljive u odnosu na slikarski opus ma koga od brojnih likovnih umjetnika. On grabi iz prirode i, kao svaki istinski slikar, stvarajući oblike dokazuje da je medij slikarstva još upotrebljiv i da slikarstvo nije potrošeno jer ga njegova vlastita priroda – ondje gdje nije zagušena – izvodi iz potrošnje i uvodi u sferu doživljajnog.

Svijet kakvog nalazimo na Golčevim slikarskim platnima i površinama papira odraz je njegova unutarnjeg viđenja prirode – fizičkog i duhovnog prostora iz kojega je potekao – rodne Like. Veza s tim prostorom kojim je išao i nadahnjivao se, i zavičajnost koju je kao usud nosio kroz život utkala se snažno u njegovo stvaralaštvo, ostvarivši znakovitu motiviku i autentičnu viziju krajolika. U njegovoj transformiranoj viziji likovne metaforike izdvajaju se tradicijski motivi u kojima dominiraju Lika i Velebit. I opet Lika i Velebit. I zauvijek – Lika i Velebit.

Gospić, 2000., ulje na platnu, 90 x 116 cm

Slikajući zavičajne motive, Golac nas je prošetao krajolicima, atmosferom koja potiče i koja se osjeća jer njegova je osebnost imala potrebu po-
lučiti slike i sekvence vlastitih svjetova. U krajolicima ostvaruje koloristički
intimizam, u kojima je vidljiva gotovo ekspresionistička žestina. Kao izraziti
kolorist, spontana i nemirna crteža, slikar sve češće kratkim udarcima ki-
sta rastvara zatvoreni oblik i rasvjetljava boju. Na razigranoj površini slike,
vidljivo apstrahiranje motiva provedeno je slobodnim ritmovima spektralne
boje u kojoj se nižu čisti zeleni, plavi, ljubičasti, narančasti i žuti tonovi u
suptilne kromatske skladove. Ponekad koristi crvenu boju u tragovima, da
bi postigao dramatiku prizora.

Golčev životni put umjetnika logičan je slijed jasnoga htijenja koje se
razvija u konstantnom usponu i minucioznom sazrijevanju k potpunoj har-
moniji. Ideje koje je usvojio na početku, u vrijeme svog likovnog formiranja,
u suštini nije nikada napustio u tijeku dugogodišnje slikarske prakse. Njegov
cilj kao slikara bio je da što potpunije i uspješnije ovlada sredstvima likovnog
jezika, njegovim tajnama i efektima. Tako, poslije svega, možemo zaključiti
da je u svom životnom vijeku predano radio posao koji je volio, krunišući ga
mnogobrojnim uspjesima i priznanjima, sretan i zadovoljan, pa nije nika-
kvo čudo što je zastupao shvaćanje, zasnovano na uvjerenju da postoji jedna
„vječna umjetnost“. Upravo ovakvo poimanje znao je potvrditi riječima: „U
ovom ludom svijetu jedino još umjetnost živi za čovjeka“.

Slijedeći svoj individualni put suvremenog shvaćanja slikarstva, do kra-
ja svoga životnog djelovanja ostaje snažnom ličnošću koja je vjerna svome
likovnom izrazu, ostavljajući radove, od svoje „žive“ umjetnosti, neprolazne
vrijednosti, u nasljeđe svojoj obitelji, svome gradu, i svima nama kojima je
itekako potrebna njegova umjetnost, i njegova snaga i mudrost.

Vesna Bunčić

Buđenje, 1974., ulje na platnu, 57 x 48 cm

Počinak, 1974., ulje na platnu, 57 x 48 cm

Ispod Velebita, 1978., ulje na platnu, 42 x 48 cm

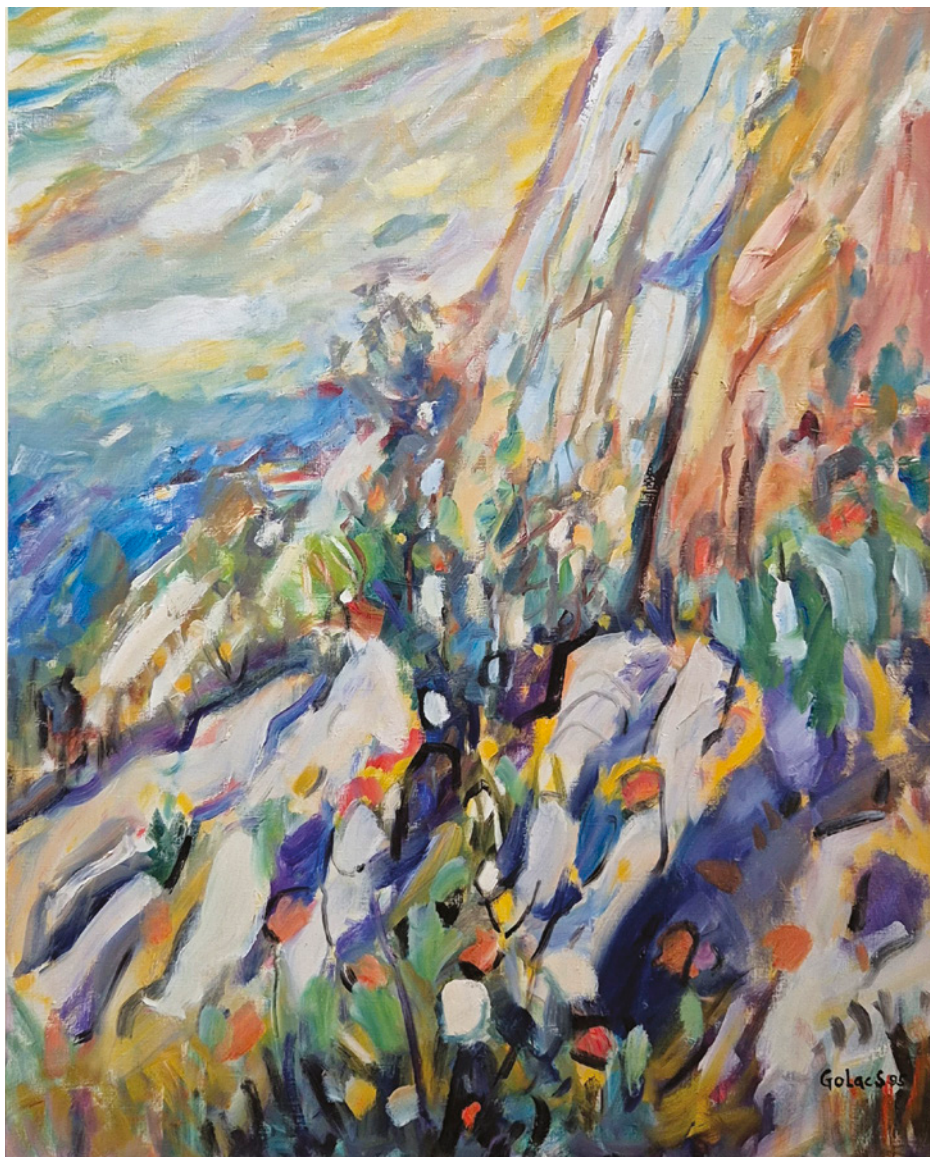
Mrtva priroda, 1978., ulje na platnu, 47 x 57 cm

Velebitski krajolik, 1984., ulje na platnu, 113 x 72 cm

Velebitski krajolik, 1997., ulje na platnu, 70 x 50 cm

Velebitski pejzaž, 1995., ulje na platnu, 90 x 70 cm

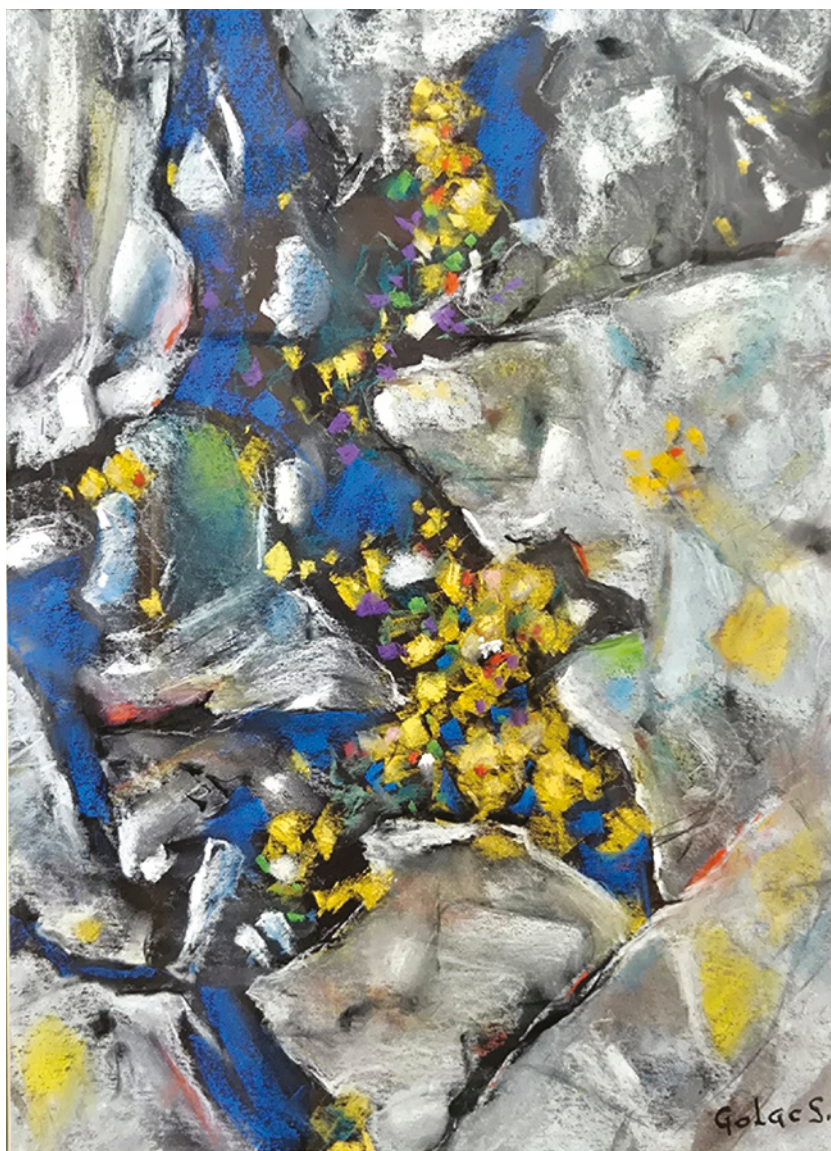
Velebitski pejzaž, 2006., ulje na platnu, 85 x 65 cm

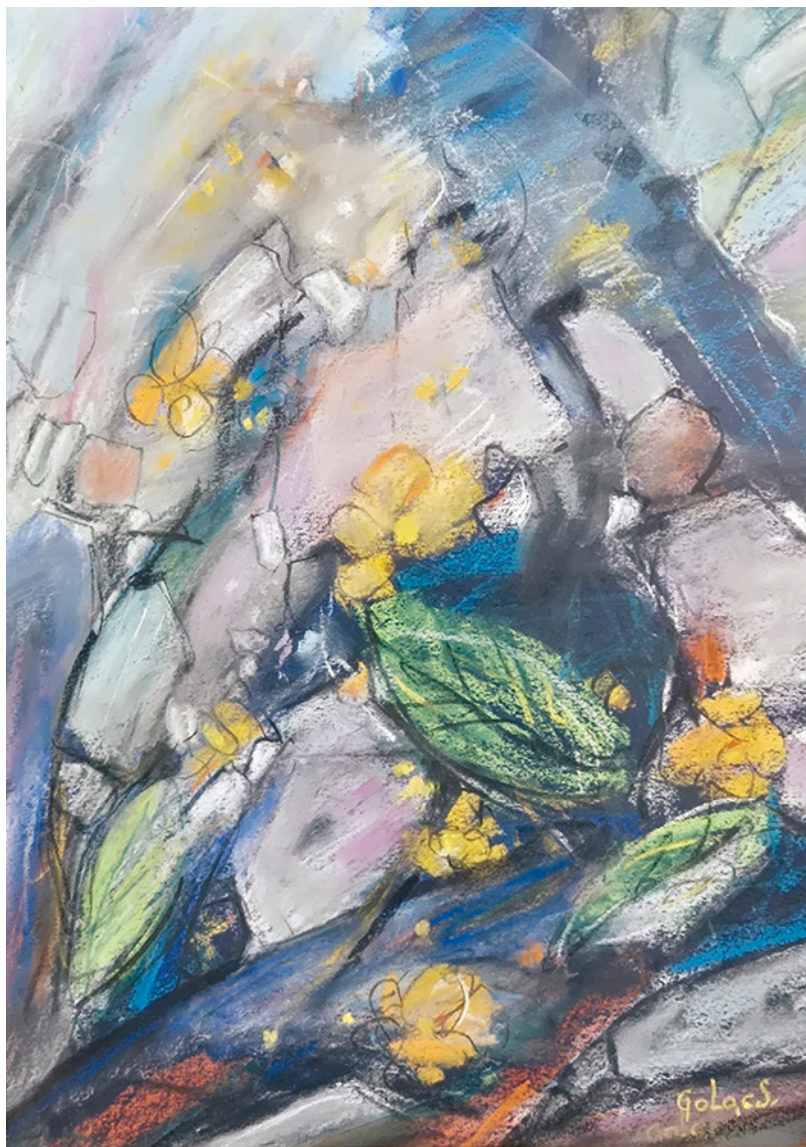
Vaza s cvijećem, 1996., ulje na platnu, 70 x 50 cm

Plitvički slapovi, 2000., pastel na papiru, 60 x 43 cm

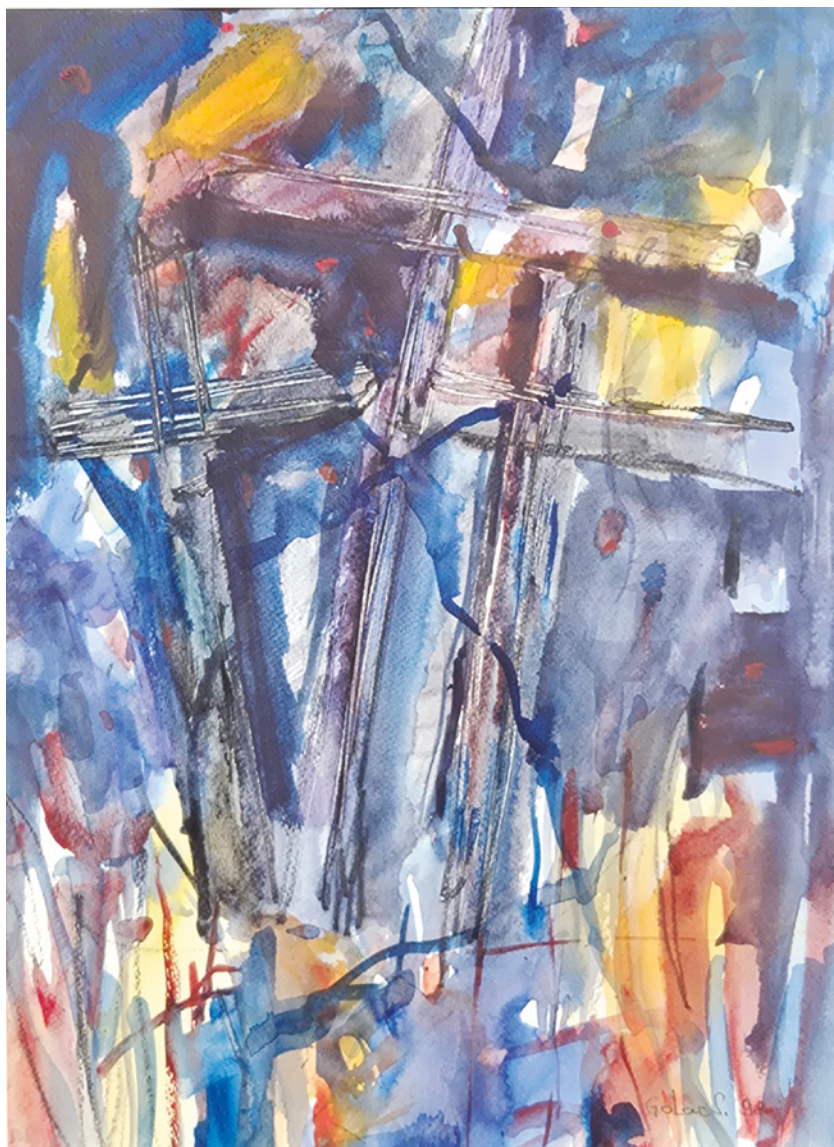
Velebitska degenija, 2000., pastel na papiru, 61 x 43 cm

Velebitska degenija, 2000., pastel na papiru, 63 x 43 cm

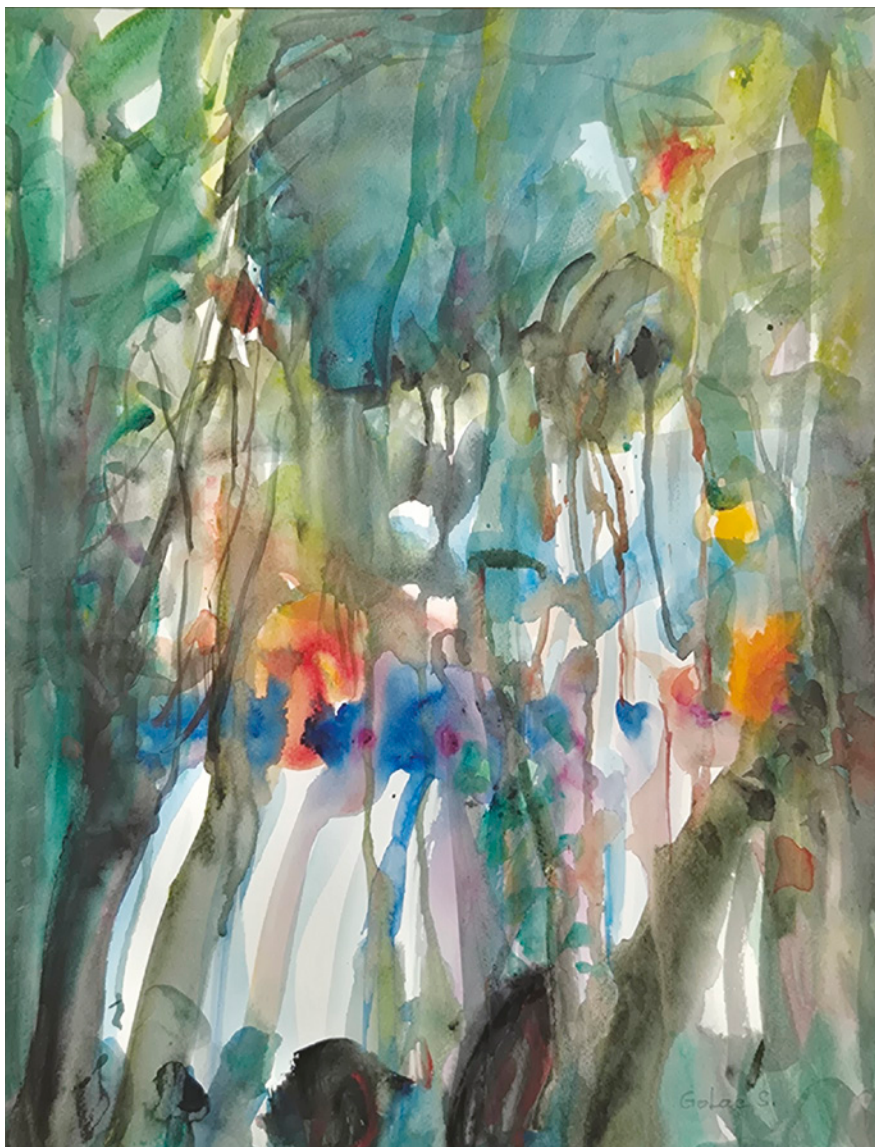
Kameni cvjetovi, 1997., akvarel na papiru, 47 x 36 cm

Golgota, 1998., akvarel na papiru, 48 x 36 cm

Plitvički krajolik, 1998., akvarel na papiru, 45 x 35 cm

U parku prirode, 1997., akvarel na papiru, 47 x 36 cm

Stipe Golac je rođen 13. travnja 1939. u Ribniku kraj Gospića. Pučku školu pohađao je u Ribniku, nižu gimnaziju u Gospiću te nakon toga školu primijenjenih umjetnosti u Zagrebu, gdje je i maturirao 1961. u klasi profesora Vilka Selana. Nakon mature upisao je Akademiju primijenjenih umjetnosti u Beogradu, diplomiravši 1966. u slikarskoj klasi profesora Mihajla Petrova.

Nakon završenog studija vraća se u Gospić. Netom je stigao, zapošljava se u Gimnaziji *Nikola Tesla* kao profesor likovnog odgoja i predavač na Pedagoškoj akademiji u Gospiću. Od 1977. radi kao viši predavač, potom docent, pa izvanredni i od 1997. redoviti profesor metodike likovne kulture pri gospićkom Odsjeku za razrednu nastavu i predškolski odgoj riječkoga Pedagoškog fakulteta. Osim u nastavnom radu sveučilišnog profesora, Golac je u dva mandata bio i dekan Visoke učiteljske škole u Gospiću.

Svoju umjetničku karijeru započinje prvom samostalnom izložbom grafike u Gospiću 1966. Iste godine, povodom osnivanja *Ličkog likovnog anala* (ili *Likanala*), sudjeluje i na toj izložbi te je

jedan od osnivača ove likovne manifestacije. Kako je od samih početaka uspješno sudjelovao na *Likanalu* (u trajanju od 25 godina), tako je i višestruko nagrađivan za vrsnoću slikarskog izričaja. Tijekom svoje stvaralačke i izložbene djelatnosti, ostvarene kroz slikarske cikluse (*Tulove grede*, *Velebitski ciklus*, *Kameni cvjetovi*, *Likovni doživljaji*) izrazitog emocionalnog i kolorističkog naboja, imao je 74 samostalne te brojne skupne izložbe u zemlji i inozemstvu. Izložba *XXXII. Likanala* bila je prvi značajniji presjek Golčeva rada (u obliku retrospektive, s izloženih 68 radova) u Muzeju Like Gospić 1997., i ujedno prva izložba postavljena povodom otvorenja novoobnovljene zgrade Muzeja. Sudjelovao je na mnogim humanitarnim likovnim kolonijama. U vrijeme Domovinskog rata nesebično je darovao više djela za pomoć ratnim stradalnicima.

Kao umjetnik znatno je pridonosio u širenju i daljnjem razvoju likovne kulture u Gospiću i Lici. Bio je jedan od pokretača stvaranja Galerije umjetnina Muzeja Like Gospić, organizator izložbe *Slikari amateri Like*, kao i osnivač likovne skupine *Atelje Gimnazije* u Gospiću (1967.) gdje su

životopis

se okupljali talentirani učenici i studenti. U rodnom Ribniku osnovao je 1989. privatnu galeriju *Slavica* (srušena već početkom Domovinskog rata 1991., a slike su spasili pripadnici Specijalne policije). U svom gospićkom domu otvorio je 2016. novouređeni likovni prostor – *Atelier*.

Kao pedagog objavljivao je brojne stručne tekstove s područja kulture, umjetnosti, odgoja i obrazovanja. Godine 1991. objavio je knjigu *Oblikovanje papira*, priručnik za odgajatelje i nastavnike, u kojoj svoje dugogodišnje pedagoško iskustvo ostavlja budućim naraštajima. Osim toga, objavljivao je tekstove u hrvatskim dnevnim novinama (u *Ličkim novinama* od 1967., *Novom listu* od 1982., *Školskim novinama* od 1984., *Vjesniku* od 1987., *Večernjem listu* od 1990. i *Vili Velebita* od 1991.) o društvenim, kulturnim i sociološkim temama i događanjima u Lici, posebno za vrijeme stradanja i obrane Gospića u Domovinskom ratu. Dugi niz godina pisao je i aforizme. Njegovih 17 knjiga aforizama, koje je istovremeno i likovno oblikovao, „bez dlake na jeziku“, neiscrpno su ljudsko i humano blago koje nam je podario. Posljednja zbirka aforizama predstavljena je posthumno 2020. Na

Prvom hrvatskom festivalu humora i satire, održanom u Slavonskom Brodu 2001., dobio je zlatnu plaketu i prvu nagradu za aforizme.

Pored niza nagrada za likovna i književna ostvarenja, dobitnik je i odlikovanja Reda Danice hrvatske s likom Marka Marulića za doprinos u kulturi Republike Hrvatske (1996.), priznanja za doprinos Visokoj učiteljskoj školi u Gospiću (2003.) te priznanja za cjelokupno umjetničko, stručno i nastavničko djelovanje za osobiti doprinos razvoju Sveučilišta u Rijeci (2010.).

Kao mnogi umjetnici, Golac je bio član Hrvatskog društva likovnih umjetnika u Zagrebu te, poput pojedinaca, uvršten u Enciklopediju hrvatske umjetnosti, Hrvatski biografski leksikon i antologijsku zbirku *Hrvatska aforistika 1847. – 2018*. Monografijom koja nosi Golčevo ime, objavljenom 1999., predstavljeno je njegovo umjetničko djelo (o raskoši pejzaža Like i Velebita), prepoznatljivo kao vitalno suvremeno hrvatsko pejzažno slikarstvo.

Premинуo je 15. prosinca 2018. u Gospiću gdje je dostojno ispraćen na posljednje počivalište Gradskog groblja sv. Marije Magdalene.

Nakladnik
Muzej Like Gospić

Za Nakladnika
dr. sc. Tatjana Kolak

Urednica kataloga, autorica predgovora i izložbe
Vesna Bunčić

Koncepcija izložbe i likovni postav
Vesna Bunčić

Izbor radova
Vesna Bunčić
Ivan Golac

Tehnički postav izložbe
Tajana Maras
Katica Tomljenović

Fotografije
Tajana Maras

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak
Ivana Pavičić

CIP zapis je dostupan u računalnome katalogu Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu pod brojem 001284075.

ISBN 978-953-7637-58-3

Tisak
Og grafika d.o.o., Jastrebarsko

Naklada
200 primjeraka

Gospić, 2025.

Zahvaljujemo obitelji na posudbi radova i
Ministarstvu kulture i medija Republike Hrvatske
na financijskoj potpori održavanja Ličkog likovnog anala.

Ribnička vodenica, 1978., ulje na platnu, 42 x 48 cm